

KRONIKA

VEDECKÁ KONFERENCIA *ARGENTI FODINA 2020*

V dňoch 9. – 10. septembra 2020 sa uskutočnila v Banskej Štiavnici vedecká konferencia *Argenti fodina 2020. História baníctva a metalurgie v európskom priestore*. Podujatie zorganizovalo Slovenské banské múzeum v spolupráci so Sekciou pre hospodárske a sociálne dejiny Slovenskej historickej spoločnosti pri SAV, Slovenskou archeologickou spoločnosťou pri SAV, Ľubietovským baníckym spolkom OZ Libetha, obcou Ľubietová a mestom Banská Štiavnica.

Konferencia sa uskutočnila na Starom zámku v Banskej Štiavnici v priestoroch Slovenského banského múzea (SBM). Prvým odborným príspevkom bol referát vedúceho oddelenia geológie SBM Petra Jancsyho o mineráloch v Ľubietovej. Nasledoval príspevok Adriána Nemerguta (Archeologický ústav SAV) o využívaní surovín pre štiepanú kamennú industriu v staršej a strednej dobe kamennej na hornej Nitre. Autor v príspevku zdôraznil, že región hornej Oravy je známy svojou hustou koncentráciou neskoropaleolitických a mezolitických lokalít. Toto osídlenie jednoznačne súvisí s posunom loveckých skupín z Poľska. Poukazujú na to jednak výsledky typologickej analýzy kolekcie štiepanej kamennej indistrie, no predovšetkým ich surovinové zloženie. Nasledoval príspevok Ivana Chebena a Michala Chebena (obaja Archeologický ústav SAV) o surovinách ako prostriedkoch kontaktov medzi kultúrami v období neolitu. Štvrtým referujúcim bol Richard Kaňa (Slovenská banská s.r.o. Hodruša Hámre). Vo svojom príspevku osvetlil históriu ťažby drahokovovo-polymetalických rúd v rudnom rajóne Lavrion (Grécko). Autor predstavil množstvo zachovaných antických, ale aj novodobých montánných technických pamiatok z predmetného regiónu. Počiatky tamojšieho baníctva zameraného na striebro a olovo siahajú až do obdobia viac ako 3000 rokov pred n. l. O spolupráci archeológa a mineralóga pri analýzach niektorých nálezov z Banskej Štiavnice informovali archeológ Jozef Labuda (SBM) a mineralógovia Ivan Holický a Patrik Konečný (Štátny geologický ústav Dionýza Štúra). Archeologická sekcia referátov pokračovala príspevkom známeho odborníka na numizmatiku Jána Hunku (Archeologický ústav SAV) a archeológa Jozefa Labudu (SBM) o zaujímavom olovenom predmete z Glanzenbergu pri Banskej Štiavnici, ktorý bol nájdený počas výskumov Slovenského banského múzea v roku 2019. Nasledovala obedová prestávka, počas ktorej si účastníci konferencie mohli prezrieť posterovú prezentáciu autorského kolektívu z Krajského pamiatkového úradu v Banskej Bystrici (Martin Miňo – Monika Fratričová – Zdenko Rusko) o výsledkoch krajinno-archeologického plošného nedeštruktívneho prieskumu v jadrovom území lokality UNESCO Banská Štiavnica a okolie.

Po prestávke pokračovala konferencia príspevkom Miroslava Lukáča (Múzeum Andreja Sládkoviča, Krupina) o problematike patrocínii stredovekých farských kostolov historického dekanátu Krupina (Krupina, Babiná, Dobrá Niva, Sása). Martin Štefánik (Historický ústav SAV) sa zaoberal donáciou stredoslovenských banských miest kráľovnej Barbore od kráľa Žigmunda Luxemburského z roku 1424. Rozobral účel tejto doná-

cie a podrobne sa zaoberal jej rôznymi aspektmi. Marián Žabenský (FF UKF Nitra) informoval o výskumoch stredovekého baníctva v okolí Nitrianskeho Pravna. Známý jazykovedec Pavol Žigo (Jazykovedný ústav Ľ. Štúra, SAV) analyzoval kultúrne varianty jazyka v *Knihe Kromrichtrov*. Príspevok sa zaoberal charakteristikou jazyka staršej písomnej pamiatky (*Poriadok čiže reguly baníckej mládeže v Novej Bani*), ktorá dokazuje vplyv viacerých historických, areálových a sociálnych vplyvov na formovanie štýlov verejného styku v baníckom prostredí. Miroslav Kamenický (PdF UK) predniesol príspevok o cestopisoch z 18. storočia informujúcich o stredoslovenskej banskej oblasti. Peter Roth (AA TERRA ANTOQUA) informoval o málo známom baníctve na severe Spiša. Historik zo Slovenského banského múzea v Banskej Štiavnici Daniel Harvan priblížil prítomným knihy návštev z banskoštiavnických baní v zbierke Slovenského banského múzea. Lujza Mária Javorková predniesla príspevok o dynamike jazykovej situácie a strate nemeckého jazyka v Banskej Štiavnici po druhej svetovej vojne. Adriana Matejková (SBM) informovala o dokumentácii banskej a hutníckej činnosti na Slovensku vo fotoarchíve Slovenského banského múzea v Banskej Štiavnici. Etnologička zo Slovenského banského múzea v Banskej Štiavnici Zuzana Denková priblížila prítomným kolekciu ošliadrov v zbierke Slovenského banského múzea. Denková vo svojom príspevku konštatovala, že ošliadre sú súčasťou baníckeho odevu od stredoveku. Najprv odevu pracovného, neskôr aj formálneho, t. j. stavovskej uniformy banských úradníkov, ktorej vzhľad upravovali legislatívne predpisy. Vyrábali sa z kože i textilu a ich dôležitým estetickým i symbolickým prvkom bola kovová pracka ozdobená baníckym znakom. V minulosti mali ošliadre významný symbolický rozmer, ich verejné odpásanie znamenalo vylúčenie z baníckeho stavu. Rokovanie konferencie uzavrel príspevok archeológia Martina Kvietka (MIDLAND ADVENTURE) s poetickým názvom *Hurá LIDAR!* Autor informoval o možnostiach využitia Lidaru pri výskume montánnej krajiny. Technológia LIDAR (Light Detection and Ranging) umožňuje diaľkový prieskum terénu pri mapovaní Slovenska.

Súčasťou podujatia bola odborná exkurzia do Ľubietovej, známeho stredovekého medenorudného banského strediska, a prehliadka gotického kostola v Čeríne. Slovenské banské múzeum pripravilo k podujatiu aj obrazový bulletin s krátkymi anotáciami príspevkov. Do konca roku 2020 by mal byť publikovaný aj zborník príspevkov prednesených na konferencii.

Miroslav Kamenický
(UK, Pedagogická fakulta, Bratislava)